

När far kom hem /

Torckell, Huldi

59 C Br.

National Library
of Sweden

Roman.
Sv.
(Pr.)

(Öfvertryck ur Hufvudstadsbladet).

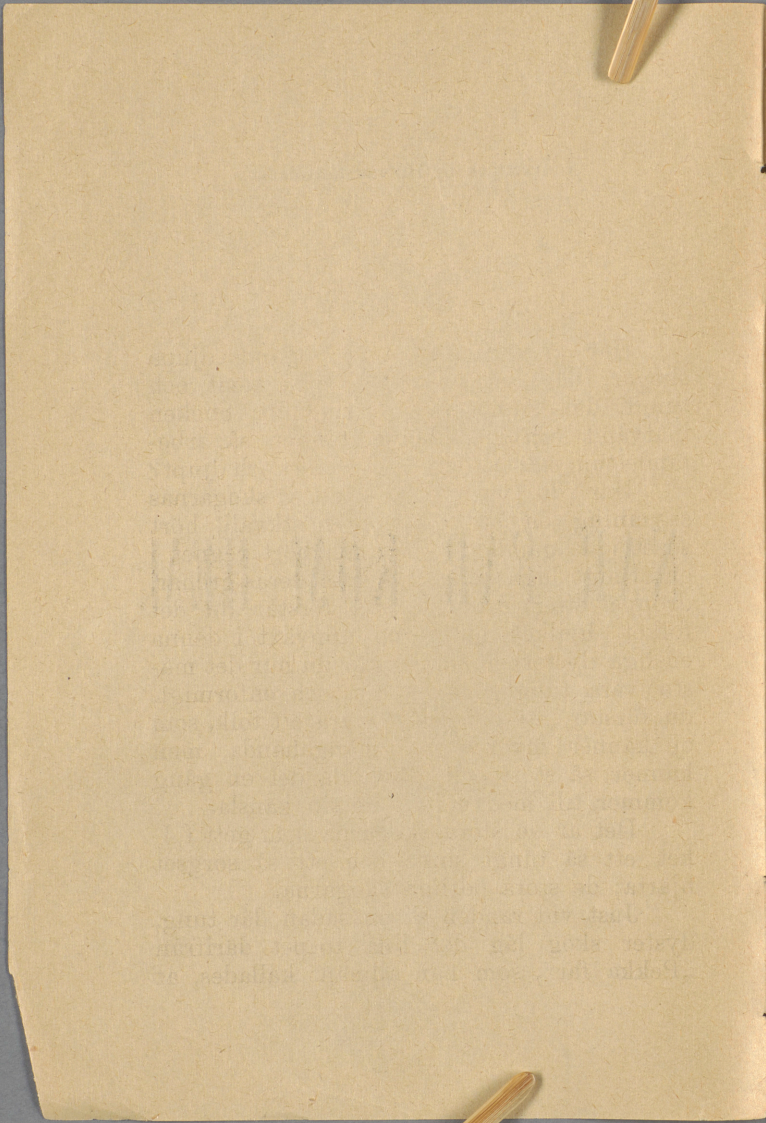
Torckell, Huldri

NÄR FAR KOM HEM.

x 53/1008

1899

Har du varit där ute i Finlands djupa skogar, där det är ödsligt och tomt och tungt, där sinnet blir svärmodigt, blicken inåtvänd och grubblande, tanken så arbetande tungsint och hjärtat så stort och djupt?

Har du varit där inne i skogarnas skymning en stilla dyster höstkväll, hört suset i de gamla furorna och hört regnet i enformigt lugn falla ned från deras grenar, droppe efter droppe? Då förstår du det folket, hvilket födts och uppväxt i denna ensliga dysterhet, då förstår du hur det måste vara tungt och dystert och enformigt, du förstår, att det måste vara ett folk, som ej känner mycket och mångahanda, men känner så stort och djupt, då det en gång kommer till medvetande af sin känsla.

Det är de stora skogarna som gett folket ett så tungt sinne och ett så sorgset hjärta; de stora ödsliga skogarna.

Just vid randen af en sådan där tung, dyster skog låg det lilla torpet därifrån „Pekka far“, som han allmänt kallades, af

kommunen blifvit vald att deltaga i deputationen till Petersburg.

Det lilla torpet låg där så ålderdomligt grått i den hvita snön bland de mörka träden. Det låg något så rörande gammalt och trofast och segt öfver det. Det hade stått där i storm och regn, i blix och dunder, i snö och hagel, det hade nog kostat på det — det gamla torpet — det såg man på den lutande ställningen och det mossbetäckta taket med de många luckorna, men det stod upprätt ändå och skyddade ännu i sin brutna ålderdom det fattiga folket, hvilket bodde där inne.

Och där inne var det grått och gammalt som ute, men där var snygt och rent, skuradt och sopadt med friskt granris strödt på golvet, som till hælgedag, och mor stod vid spiselstället iklädd sin bästa hælgedagsdräkt och skurade kaffepannan så blank, att den glänste som guld. Och nära invid spiselstället satt gamla farmor i svart silkesduk och rödrandigt förkläde, med så hvitt gammalt hår och så små vänliga ögon i det skrynkliga ansiktet, där man knapt såg dragen för bara rynkor. Och rundt kring henne stodo barnen, alla de många små gossar och flickor, hvilka voro det lilla torpets största rikedom och största fattigdom, voro farmors stolthet och fars och mors glädje och lycka.

Hvarför var det så stillsamt högtidligt i det lilla torpet? Hvarför var golftet beströdt med enris, kaffepannan så blank och alla så hälgedagsklädda? Det var något stort de väntade på; de väntade på far, som skulle komma hem från sitt besök hos kejsaren. Far skulle komma hem från kejsaren. Det var något, som ej inträffade hvarje vecka, ej ens en gång om året, som den stora julhögtiden, far skulle bara denna ena gång under hela sitt lif göra den resan och de väntade alla, mor och farmor och barnen.

Och barnen, de många små barnen, med de magra händerna, de bleka ansiktena och stora frågande ögonen, de väntade mest. De kunde ej hålla sig stilla af bara stor, otålig väntan. De trampade oupphörligt öfver golftet bort till fönstret för att se om ej far syntes på vägen där borta, och hvarje minut lågo små barnaansikten med plattrykta näsor mot fönsterrutan för att spana ut i kvällen.

Men då far dröjde och de små blefvo trötta af att vänta, tog gamla farmor de många små händerna i sina och började berätta för dem den gamla historien, hvilken de hört alt sedan far reste.

Hvad berättade farmor om?

Hvad skulle farmor ha annat att berättat om för de små än det som ständigt sysselsatt hennes tankar dessa senaste veckor. Det var sorgen öfver Finlands framtid, som gjort farmors förr så glada ögon sorgsna och strukit leendet bort från hennes läppar och gjort de många rynkorna än flere och djupare, det var fosterlandet som upptog hennes tankar nu, och det var om det hon talade med de små.

Gamla farmor! Finland var inte stort för henne, icke kunde hon berätta mycket om det för de små. Finland var för henne åkern, ängen, stugan, skogen, barnen, grannbyn och folket där — Finland var så litet, men det var stort för den gamla. Det var hennes kärlek, hennes djupa, tysta, sega kärlek, som gjorde det så stort. Hon hade gått och burit på denna stora kärlek under hela sitt lif, utan att veta af den, utan att känna, att den fans där inne. Men så hade det tunga slaget kommit och under det slaget hade den tysta känslan väkts till medvetande af sin tillvara, arbetat sig fram och stod där med ens så stor och klar och stark, att den uppfylde hela hennes hjärta.

Hvarje morgon stod på gården utanför torpet en gammal böjd hvinna med handen skyggande öfver ögonen och såg ut öfver sitt Finland, såg på det tils blicken skym-

des af tårar och den gamla med långsamma, stapplande steg återvände till stugan.

Men sedan far reste hade det åter kommit något ljust och gladt i farmors ögon. Nu skulle ju allt bli bra igen. Far skulle komma till Petersburg, gå rakt fram till kejsaren och säga honom hur det stod till i landet. Far var icke buskablyg han, sanningen skulle han säga rent ut och det midt för näsan på alla de höga herrarna. Och kejsaren, han skulle naturligtvis tro landets egen son, i synnerhet som alla de andra 500 kunde vittna att far talat bara rena sanningen, och han skulle genast följa med dem hit till Finland och ställa allt till rätta igen. Det var farmors ljusa framtidsdröm, och det var om detta hon berättade för de små, om hur de skulle älska åkern, ängen, skogen, aldrig öfverge och lämna dem, aldrig låta någon taga dem ifrån sig, förmanande dem att frukta och älska Gud, lyda och tjäna honom under alla lifvets skiften troget och ödmjukt, då skulle han själf stå på deras sida mot allt ondt, som hotade dem. Och hon berättade hur far hade rest långt bort för att tala med en snäll och beskedlig herre, som älskade dem alla lika mycket som far själf, och ville dem allt godt bara han fick veta sanningen. Och den snälla herrn skulle följa med far hit

och kanske t. o. m. ända hit till torpet. Eftersom det var genom far han fått reda på allt, så ville han väl själf se och höra hur han hade det i egen gård. Då skulle de alla vara mycket snälla, niga och bocka, som mor lärt dem, och svara när den snälla herrn talade till dem.

De små hade hört historien hvarje afton sedan far reste, men ändå hängde stora, nyfiket hungriga barnaögon så envist fast vid farmors läppar, tills de kände igen det sista ordet och viste att historien var slut.

Men då farmor hommit så långt i sin berättelse att hon börjat med fars resa, då upphörde mor att skura, satte sig ned på spiselkanten. Öfver hennes bekymrade anlete drog ett förhoppningsfullt leende och hon nickade och log mot farmor och barnen, så godt och gladt, att de kände det, som om far med den gode kejsaren redan stått midt ibland dem.

Det hade varit en högtidsstund som aldrig förr i det lilla torpet, den dag far begaf sig ut på sin långa resa. Far skulle vara en af dem hvilka skulle å hela folkets vägnar resa dit bort till kejsaren, och ställa allt till rätta i landet igen. Och bland det lilla torpets enkla innevånare blef far den allra förnämsta i hela det långa tåget. Det var han, som skulle föra ordet, det var han,

som skulle säga kejsaren sanningen och förmå honom att följa med dem hit ut. Icke var det högmod, som talade i det fattiga folkets hjärta, det var bara en så stor, stor beundran för far. Visst kändes det tungt och svårt för de två kvinnorna, då de måste skiljas, för en så ovisst lång tid, från den som var hemmets stöd och fäste men fosterlandet behöfde också sitt stöd, far skulle bli sitt fosterlands stöd, och så läto de honom fara utan knot och klagan.

Det var icke en man, stortalig, uppblåst och skrytsam, som morgonen den 10 mars lämnade torpet för att på sina med egen hand förfärdigade skidor bege sig den långa vägen till Helsingfors. En liten gubbe var det, i pjäxor och fårskinnsjacka och stora röda ullvantar på händerna, med svart tvärklipt hår och plirande bruna ögon, som tyst och stilla lämnade hemmet, för att uppsöka sin kejsare och inför honom tala det sörjande hjärtats klara rättframma språk. Icke var det håller pockande och trotsiga och upproriska hälsningar han medförde till honom från den lilla skara män och kvinnor, hvilka i den tidiga morgonen stodo samlade utanför torpet, för att åse hans afresa. Det var bara ett trofast, laglydigt folks rättmätiga fordran på rättvisa, och deras barnsligt tillitsfulla hälsning till

dess högsta beskyddare i landet att han måtte förhjälpa dem till den.

Det var så tyst och högtidligt på den lilla gården i den tidiga morgonen. Farmor stod med sammanknäpta händer och bad Gud välsigna och beskydda far under den långa resan, mor stod med det yngsta barnet i famnen och log genom tårarna mot den bortresande och rundt kring henne stodo barnen, viftande med dukar och mössor.

Ingen talade. Det var ett folk, som icke brukade tala mycket i glädjen, och icke gjorde sorgen det folket mera talträngdt och språksamt. Endast då, när far redan stuckit fötterna i skidorna och tagit stafvarna i händerna, höjde lilla Lisa, det näst yngsta af barnen, sin späda barnröst och ropade efter honom: „Far, kom ihåg kringelbandet, som du lofvade hämta“. Stackars lilla Lisa, denna påminnelse hade legat så tung och tryckande på hennes barnahjärta hela morgonen, då hon ej hört far nämna något om det utlofvade kringelbandet. Instinktligt hade hon dock anat, då hon sett fars och mors allvarliga och sorgsna miner, att det ej riktigt ginge an att påminna om det nu. Men, då hon såg far nära att försvinna, vek hvarje annan känsla för den lillas hungriga begär efter kringlorna. När hon sagt det, blef hon dock

rädd för att hon gjort något opassande, och gömde sitt lilla ansikte i mors klädning, men då ingen skrattade åt henne, glömde hon snart sin sorg öfver glädjen, att far ändå fått påminnelser.

Och så hade tiden gått i det ensliga torpet under tyst och stilla väntan på fars återkomst, och nu hade ändtligen ryktet vetat berätta, att far med det snaraste vore att hemförvänta.

Farmor hade just slutat sin berättelse för barnen, och mor stält den blankskurade kaffepannan på elden, då det stampade i förstugan, tunga steg hördes där ute, dörren öppnades, och far själf steg in, snöig med rödfruset ansikte.

Det var inga stormande välkomsthälsningar, inga ifriga frågor, hvilka mötte den lille mannen, då han steg in i stugan, ehuru han var så efterlängtd och väntad. De förstodo hvarandra så väl det enkla folket. Ingen etikett, inga formaliteter hade någonsin bundit deras tungas band eller tvungit dem att antaga min och ton, hvilka ej passade till deras tankar och känslor. De trofasta, sorgsna ögonen talade alltid ett språk, hvilket kom direkt ur hjärtat, och därför trängde det också, ohörtdt af yttre öron, rakt till hjärtat. Mor och farmor och barnen, de förstodo alla, då de sågo in i

fars ögon, att han ej fört kejsarn med sig hit ut, att hans resa misslyckats, och leendet försvann från deras läppar och solglimten från deras ögon.

Tyst och stilla hjälpte hvar honom af med den snöiga pälsen, den våta mössan och de röda ullvantarna. Far, han talade icke håller. Då han fått af sig de våta plaggen, drog han upp den lilla pipan ur ena rockfickan och tobakspungen ur den andra, stoppade den långsamt och säffligt efter gammal vana, steg fram till spiseln, där han tände den på de glödande kolen, och satte sig sedan tyst ned på bänken vid bordsändan, med händerna stödda mot knäna, och blåste i långa, betänksamma drag den tjocka röken ur pipan ut i stugan.

Mor lyfte kaffepannan från elden, klarade af den och tog ned från hyllan en kaffekopp, hvilken hon till bräddarna fylde med den starka doftande drycken. Hon stälde koppen jämte socker och grädde framför far, samt framtog från kistan en hvetebrödsbulle, hvilken hon med stort besvär till firande af denna högtidliga stund hemskaffat från den en mil därifrån boende bagaren, skar en duktig skifva och lade den vid kaffekoppen.

Ingen talade och ingen frågade. De två kvinnorna viste att far behöfde känna

sig hemvarm ingen innan han kunde börja förtälja om den märkliga resan. Då först skulle det komma, efter långa uppehåll, drag för drag alt hvad som timat under färden.

Då far druckit ut kaffet och mor ånyo fyllt koppen, hördes åter tunga steg i förstugan, och ett trampande som af många fötter. Ånyo gick dörren upp och samma lilla skara af män och kvinnor, hvilka stått där ute på gården i den tidiga morgonen, då far reste, trädde in i stugan. Det var samma oroligt forskande blick de kastade på far och samma ordlösa förståelse som mellan honom och de hemmavarande.

„Guds fred här inne“, hälsade de stilla, och far steg upp och tog dem alla i hand med detta trofästa, långsamma handslag, som hör det finska folket till.

Mycket talades ej och mycket frågades ej, de finge blott veta, att kejsarn ej tagit emot de 500, att de ej fått se honom ens, utan ofördröjligen nödgats återvända samma väg de kommit.

„Ja si, hade vi bara fått komma i lag med kejsaren, nog hade det gått bra för oss, men det var mycket emellan oss och honom därborta i den stora staden“, så slutade far och med den förklaringen fingo de låta sig nöja.

Och de nöjde sig med den, tysta som de kommit bröto de åter upp med ett „må Herren beskydda oss och landet“ och lämnade stugan med samma långsamma, afmätta steg.

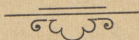
Men borta i ett hörn af stugan satt Lisa med så ängsligt spörjande ögon och ett så oroligt klappande litet barnahjärta. Då alla gått och det blifvit tyst och stilla i stugan var det åter hon, som afbröt tystnaden genom en våldsam snyftning, hvilken länge arbetat inom henne och till slut blifvit den lillas själfbeherskning för stark och nu ohäjd bart bröt fram i dagen. Far hade glömt kringelbandet, far hade glömt fast han lofvat.

Men far och mor och farmor, de tänkte ej på kringelbandet, då de hörde Lisas våldsamma gråt, de förstodo, att det var just de små barnen som borde gråta nu, de små barnen, hvilka kanske hade en så lång och tung och mörk vandring i ett härjadt fosterland för sig. Ock farmor böjde sitt hufvud och bad Gud beskydda och hjälpa alla små barn i Finland och särskildt bad hon för de små i torpet. Mor tog Lisa i famnen och tryckte henne så hårdt intill sig, som ville hon med sin moderskärlek göra henne skadeslös för allt ondt, som kunde

möta henne där ute i världen, och far tog fram sin rödrutigta näsduk och torkade bort en tår från ögonvrån.

De förstodo alla, att det var just de små barnen som borde gråta.

. . . . i . . . . . ll.

Helsingfors, Hufvudstadsbladets Nya Tryckeri 1899.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

